

УДК 338.1 : 338.23

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-2-287

Є.О. Бойко, д-р екон. наук, доцент

orcid.org: 0000-0003-1874-5433

Yevheniaboiko@gmail.com

**Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова**

А.В. Богославська, д-р екон. наук, доцент

orcid.org: 0000-0001-9283-8318

Alinaliben@gmail.com

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

О.П. Павленко, канд. екон. наук, доцент

orcid.org: 0000-0002-5493-5798

pavlenkoep@ukr.net

Одеський державний екологічний університет

**РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН
СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ**

Робота присвячена дослідженню проблеми інституціональних змін системи публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі. Визначено етапи структурних ринкових перетворень і етапи переходу України на насади сталого розвитку. Досліджено інституціональні орієнтири впровадження змін в систему публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі. Розроблено концептуальні основи поєднання сталого агровиробництва з процесами ресурсозбереження та природоохоронної діяльності. Сформовано концептуальні засади нової (адаптивної) моделі публічного управління екологізації сталого агровиробництва на засадах ресурсозбереження. Запропоновано інтегральну модель сталого агровиробництва на локальному рівні, яка дозволяє поєднувати кооперацію виробників з їх конкуренцією заради отримання більшої частини ланцюга доданої вартості.

Ключові слова: *Публічне управління, ресурсозбереження, аграрний сектор, стале агровиробництво, сталий розвиток, регіональний розвиток, інституціональні зміни.*

Постановка проблеми. Ресурсозбереження та охорона навколишнього середовища – поняття, які визначають пріоритетні напрямки економічного та соціального розвитку на перспективу. Вирішення екологічних проблем, що постійно загострюються, а також проблем стійкого забезпечення виробництва сировинними та паливно-енергетичними ресурсами вимагає реального підвищення їх соціально-економічного статусу та розробки на цій основі довгострокової стратегії перебудови народного господарства з метою кардинального зниження природомісткості суспільного виробництва і зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Ефективна політика заощадження ресурсів в Україні може бути реалізована тільки за умов інституціональних змін системи публічного управління. Проблема пошуку ефективних схем, моделей та інструментів інституційних перетворень в аграрному секторі, теоретико-методологічного обґрунтування організаційно-економічних механізмів його адаптації до ринкової економіки, обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних дослідників еколого-економічних проблем ресурсозбереження слід назвати Бистрякова І.К., Голяна В.А., Данилишина Б.М., Заскалкіну О.М., Іртищеву І.О., Левковську Л.В., Мельника Л.Г., Міщенко В.С., Мішеніна Є.В., Олійника Я.Б., Степанова В.М., Туницю Ю.Ю., Ульяновченко О.Ю., Харічкова С.К., Хвесика М.А., Ярмоленко Ю.О. та ін.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є комплексне вирішення теоретичних, методологічних питань та розробка практичних рекомендацій щодо інституціональних змін системи публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі.

Виклад основного матеріалу досліджень. Особливої актуальності набуває теоретичне обґрунтування і практична розробка та реалізація детермінант інституціональних змін системи публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі, де поєдналися як внутрішні суперечності, так і зовнішні виклики. Вітчизняний аграрний сектор чи не єдиний із сукупності видів економічної діяльності, який демонструє зростання, як в умовах фінансової кризи 2008-2009 рр., так і у важкий період для нашої країни 2014-2020 рр., зокрема, в умовах пандемії Covid-2019. Проте, наявні перспективи розвитку аграрного сектора України значною мірою визначатимуться узгодженістю детермінант його сталості.

Аграрний сектор потребує переходу на новий технологічний рівень ресурсозбереження, що пом'якшить дію обмежень розвитку галузі з боку природних, техніко-технологічних та людських ресурсів, результатом чого

в довгостроковій перспективі стане збереження диверсифікованого раціонального виробництва. Останні оцінки показують, що за допомогою впровадження сучасних технологій у галузі раціонального природокористування, ефективність використання природних ресурсів підвищується у 4 рази.

Інституціональні зміни системи публічного управління в Україні проходили різні етапи структурних ринкових перетворень. Загальними напрямками ринкових реформ були:

- роздержавлення і приватизація;
- демонополізація економіки;
- розвиток підприємництва;
- формування ринкової інфраструктури;
- перехід до вільного ціноутворення;
- формування ефективної системи державного регулювання економіки, разом із збереженням у раціональних межах державного сектору;
- забезпечення макроекономічної або фінансової стабільності;
- стимулювання економічного зростання.

Сучасний етап економічних перетворень на основі впровадження моделей регіонального розвитку вимагає використання інноваційних підходів до реформування економіки регіонів. Інноваційний підхід може реалізуватися у межах усіх можливих моделей регіонального розвитку, які мають розроблятися й впроваджуватися, враховуючи потреби конкретних регіонів і територій [1].

Ключовими завданнями сталого розвитку в Україні є здійснення принципово нової структурної політики, нарощування власного продовольчого потенціалу, подолання енергетичної кризи, формування ефективної еколого-економічної політики держави. Перехід України до сталого розвитку передбачає такі етапи:

1) подолання еколого-економічної кризи, макроекономічна стабілізація, формування передумов для підвищення рівня життя населення, збалансування виробництва і споживання(перехідний);

2) вирішення завдань структурної перебудови економіки держави, розв'язання паливно-енергетичної проблеми, демократизація суспільства, забезпечення високої якості життя, збалансоване використання природно-ресурсного потенціалу;

3) забезпечення сталого розвитку на базі нових секторів економіки, створення екологічно чистих виробництв, а також глобальної системи екологічної безпеки та фундаменту ноосферного розвитку [2].

Слід зауважити, що наразі в Україні проблеми розвитку аграрного сектору на засадах ресурсоощадної та природоохоронної концепції не залишаються без уваги громадськості й уряду. Зокрема, закладено інституційні основи розвитку сільського господарства, створено певну нормативно-правову базу, що враховує міжнародний досвід і сучасні виклики, розроблено та схвалено проект Комплексної стратегії розвитку аграрного сектору України до 2025 року, в якому систематизовано головні пріоритети, що враховують вимоги сталого розвитку, та окреслено основні шляхи їх реалізації. Крім того, протягом останніх років реалізовано певні ініціативи уряду зі створення позитивного іміджу України як виробника якісної сільськогосподарської продукції, що дало змогу розширити експортний потенціал та вийти на європейський ринок.

Інституціональні орієнтири впровадження змін в систему публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі визначено з позиції сучасного економічного неодирижизма. Причому інституційне закріплення поєднання концепції сталого розвитку з процесами ресурсозбереження та природоохоронної діяльності запропоновано у контексті часового процесу з визначенням відповідних переходів (табл. 1), що відображають трансформацію сприйняття екологічної продукції з здебільш в якості альтернативної у бік традиційної.

В цьому ключі визначено напрями імплементації інститутів, форм та методів господарювання, які забезпечують реалізацію ресурсозберігаючої та природоохоронної моделі сталого агровиробництва. Зокрема представлено класифікаційні ряди правових засад, засобів виробництва, організаційних структур впливу на відтворення цільових орієнтирів суспільної діяльності.

Орієнтирами публічного управління в аграрному секторі є створення базових умов для агропідприємств і покращення їх фінансового стану, приведення вітчизняного законодавства до норм, що діють в ЄС, урегулювання земельних відносин з метою підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва.

Ефективна політика інституційних змін має забезпечити активну господарську взаємодію та реалізації інтересів усіх його учасників. При цьому державне регулювання в даній сфері здійснюється органами публічної влади за допомогою дієвих методів і сучасних механізмів та їхніх інструментів з метою створення належних умов для ведення агробізнесу [3].

**Поєднання сталого агровиробництва з процесами ресурсозбереження та природоохоронної діяльності
(авторська розробка)**

Концепція застосування сталого агровиробництва	Потенціальне зростання сталого агровиробництва	Розвиток сталого агровиробництва на принципах ресурсозбереження та природоохоронної діяльності	Ризики
Принципи сталого агровиробництва розглядаються як простий формальний критерій впливу сільськогосподарського виробництва на навколишнє середовище. Зміни незначні і можуть вважатися лише відносно стратегічними.	Швидке зростання	Досягнення цілей по реконструюванню земельних угідь. Екологічна модернізація і забезпечення довгих ланцюгів постачання екологічної продукції.	Захоплення екологізацію, зниження екостандартів, підміна понять «органічних», «зелених» продуктів
Радикальні зміни в веденні аграрного виробництва, посилення інноваційних взаємозв'язків між виробниками і споживачами	Повільне зростання	Чітке дотримання ідентичності органічної продукції та необхідних природоохоронних заходів. Реформування ринку в напрямі скорочення циклів, тобто так званого екологічного комунітаризму	Рівень забезпечення органічною продукцією та реалізація природоохоронних заходів здійснюватиметься низькими темпами

Стурбованість громадськості поглибленням економічної та екологічної кризи в державі, вичерпністю природних ресурсів спонукає до цілеспрямованого пошуку шляхів зниження обсягів використання ресурсів, які надходять до економічної системи та залишають її. Це має бути головною метою і концепцією розробки та реалізації ресурсозберігаючих програм.

Питання екології, соціального та економічного розвитку стають дедалі важливішими і лише загостряться із запровадженням ринку землі. Напрями сталого землекористування як складові принципів сталого розвитку суспільства в цілому досі повністю не сформовані, а тому в умовах реформування земельних відносин необхідно чітко дотримуватися таких стратегічних засад, як: системний підхід до раціоналізації землеволодіння та землекористування; охорона земель; усунення та

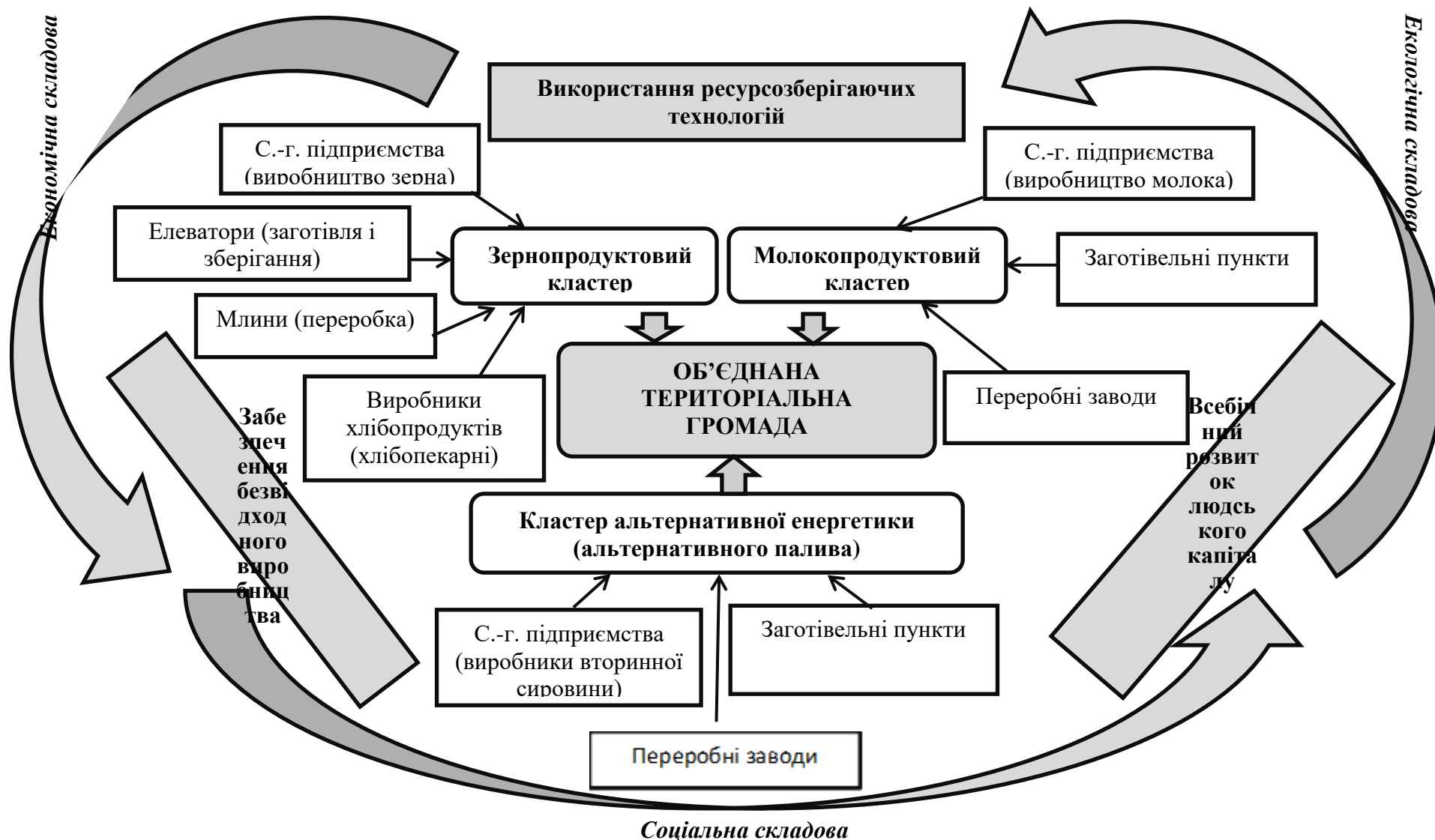
упередження негативних наслідків деградації земель; забезпечення соціально- економічних інтересів суб'єктів земельних відносин; гармонізація інституціональної бази з екологічною складовою використання земель.

Державна політика здійснюється шляхом встановлення максимально прозорих процедур здійснення підприємницької діяльності. Усі учасники інституціонального середовища дотримуються встановлених норм та вимог, передбачених аграрним законодавством. Органи публічної влади виконують визначені функції у способи та в межах чинного законодавства. Зайняті в аграрному секторі економіки мають належний рівень заробітної плати та соціального захисту, а населення, яке проживає в сільській місцевості – гідний рівень життя. Виробники мають змогу задіяти високотехнологічну сучасну техніку та інноваційні технології для виробництва сільськогосподарської продукції, що відповідає нормам та стандартам ЄС і СОТ. Вітчизняне законодавство наближене до досконалого, ліквідовано правові колізії та протиріччя. Державою забезпечені необхідні умови для створення сприятливого інституціонального середовища, кількість тіньових операцій зменшується. Економіка країни набуває темпів прискореного економічного зростання через розширення відтворювального потенціалу аграрного сектора [4].

Для того, щоб урахувати сильні та слабкі сторони різноманітних стратегій і розглянути їх з позицій сталого агровиробництва на принципах ресурсозбереження та природоохоронної діяльності, нами простежується взаємозв'язок між екологічністю аграрного виробництва з погляду різноманітного поєднання фінансових та соціальних аспектів. Ця схема, у свою чергу, характеризує внутрішню полеміку щодо необхідності сталого агровиробництва та майбутніх шляхів його розвитку.

Саме тому, надзвичайно важливо запровадити в державі нову політику щодо ресурсів, спрямовану на максимізацію ефективності використання природних ресурсів. Вона повинна базуватися на централізованих і місцевих заходах, запропонованих для усунення екологічних небезпек та випадків завдання шкоди навколишньому природному середовищу, а також сприяти зменшенню негативного впливу на довкілля, пов'язаного з використанням природних ресурсів.

Підґрунтям формування концептуальних засад нової (адаптивної) моделі публічного управління екологізації сталого агровиробництва має бути посилення його складових успішної діяльності, а саме розвитку сільськогосподарської кооперації та формування на її основі агропромислових кластерів. Наводимо інтегральну модель сталого агровиробництва на локальному рівні (рис. 1).

Інтегральна модель забезпечення сталого агровиробництва в об'єднаній територіальній громаді
(авторська розробка)

Запропонована нами інтегральна модель дозволяє поєднувати кооперацію виробників з їх конкуренцією заради отримання більшої частини ланцюга доданої вартості. Дуже важливою перевагою кластерної структури є поширений обмін інформацією між учасниками кластера, передача сучасних технологій на всіх етапах виробництва, починаючи від обладнання до забезпечення консалтингу на всіх етапах виробництва. Більша частина фінансування виробництва в кластері забезпечується за рахунок учасників кластеру та спеціалізованих фінансових інститутів чи кредитних спілок. Державні фінанси у більшості використовуються для фінансування високотехнологічних кластерів. В кластері враховуються всі основні можливості регіону, в тому числі економічна структура, територіальні умови, людські ресурси, і існуюче інституційне середовище.

Розуміння кластерної концепції у світовій спільноті швидко зростає, що підтверджують успіх країн із різними політичними та соціально-економічними системами – Фінляндії, Словенії, Китаю, В'єтнаму, Індії, Туреччини та інших країн, де саме кластери стають ключовим компонентом національних і регіональних програм економічного розвитку.

Не менш значущим є зростання ролі людини та людського капіталу в забезпеченні ефективного функціонування сучасних соціально-економічних систем вимагає перегляду наукових підходів до оцінювання ефективності соціально-економічних механізмів публічного управління на регіональному рівні з позицій суспільної мотивації та людського розвитку в контексті ресурсозбереження. Провідними факторами соціального розвитку регіону є зростання його економіки, що у поєднанні з ефективною соціальною політикою сприятиме збалансованому розвитку суспільства, підвищенню добробуту та досягненню високих соціальних стандартів. У свою чергу, основною метою соціальної політики в сучасних умовах є підвищення якості життя населення, що включає не лише споживання матеріальних благ та послуг, а й задоволення духовних потреб, стан здоров'я, тривалість життя, морально-психологічний клімат [5,6,11,12]. Врахування комплексного впливу економічних, екологічних та соціальних ефектів ресурсозбереження, а також дія мотиваційного інструментарію, можливий тільки тоді, коли між державою та підприємництвом установлюється консенсус, заснований на усвідомленні економічної доцільності інвестування у екологічноприйнятні проекти [7,8,9,10].

Із переходом до політики запобігання екологічній деградації акцент в екологічній діяльності змістився: по-перше, із використання переважно адміністративних важелів на застосування механізмів економічного та

екологічного регулювання; по-друге, із застосування природоохоронної політики до реалізації ресурсозберігаючих заходів. Таке зрушення забезпечує не тільки економію бюджетних коштів, але і пошук нових технологічних методів раціонального природокористування.

Висновки. Інституціональні зміни системи публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі, можуть бути реалізованими лише за умов існування ефективного економічного механізму. Цей механізм має передбачати врахування комплексного впливу економічних, екологічних та соціальних ефектів ресурсозбереження, а також дію мотиваційного інструментарію, який би створював адекватні умови заохочення в ресурсозберігаючій політиці для окремих господарських суб'єктів. Завдяки детальному науковому аналізу взаємозв'язку головних складових системи “людина – суспільство – природа” було виявлено найбільш важливу умову їх взаємодії, тобто: природне середовище тільки тоді задовольнятиме потреби розвитку національного господарства, коли розвиток господарства буде відповідати потребам природно-ресурсного потенціалу.

Бібліографічний список.

1. Іртищева І.О., Криленко Д.В. Інституційні аспекти формування моделі економічного зростання Причорноморського регіону. *Економічний аналіз*. 2018 р. Том 28. № 1. С. 62-70.
2. Ярмоленко Ю.О. Основні підходи до стратегічного планування сталого розвитку АПК України та європейський досвід. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 4(55). С. 1–7.
3. Заскалкіна О.М. Концептуалізація розвитку інституціонального середовища в аграрному секторі економіки України. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку*. 2016. № 4. С. 1-8.
4. Конкурентоспроможність аграрного сектора економіки: механізми державного регулювання: *монографія* / Ю.О. Ульянченко // Харків: Асоціація докторів наук з державного управління, 2013. – 372 с
5. Іртищева І.О., Гуріна О.В., Роботін Ю.А. Методичні підходи до оцінки ефективності регіональної соціальної політики у контексті задоволення суспільних потреб. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2018р. №2. С.412-422.
6. Рябуха М.С. Система стимулювання і мотивація праці в менеджменті організацій / М.С. Рябуха, В.Д. Савченко // Вісник ХНАУ. 2009. № 14.

7. Крамаренко І.С. Регіональна структура інвестиційного потенціалу : сучасний стан та концептуальні підходи / І.С Крамаренко // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки” : зб. наук. пр./ Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. - Харків : ХНАУ, 2019. - № 4. Т1.- С. 154-164

8. Рябуха М.С. Вплив інвестиційної діяльності на поліпшення інноваційного клімату в сільському господарстві / М.С. Рябуха // Вісник ХНАУ. № 5 / Харк. нац. аграр. ун-т. -Харків. - 2009. С.258-267.

9. Пономарьова М.С. Екологічний менеджмент як інструмент сталого розвитку / М.С. Пономарьова, Л.В. Головань // Вісник ХНАУ. Серія “Економічні науки». - 2013. - № 5. С. 197 - 202. - 230 с.

10. Пономарьова, М.С. & Захаров, І.К. & Іваненко, В.Є. (2019). Механізм підвищення конкурентоспроможності підприємницької діяльності. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”, (1). Вилучено з http://visen.knau.kharkov.ua/visn_2019_1.htm

11. Ponomarova, M., Krivosheya, E., Artemenko, A (2020). Motivative stimulation as a component of management in entrepreneurship. Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect. «Baltija Publishing», (2), 221-240. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-38-9>

12. Ulianchenko, O.V., Sheludko, R.M., Ponomarova, M.S., Sheludko, L.V. (2019). Motivation management as the key factor of financial and economic growth of small agribusiness enterprises. Financial and credit activity: problems of theory and practice, (31), 239–248.

References.

1. Irtysheva I.O., Krylenko D.V. Instytutsiyni aspekty formuvannya modeli ekonomichnoho zrostannya Prychornomors'koho rehionu. Ekonomichnyy analiz. 2018 r. Tom 28. № 1. S. 62-70.

2. Yarmolenko YU.O. Osnovni pidkhody do stratehichnoho planuvannya staloho rozvytku APK Ukrayiny ta yevropeys'kyu dosvid. Teoriya ta praktyka derzhavnogo upravlinnya. 2016. № 4(55). S. 1–7.

3. Zaskalkina O.M. Kontseptualizatsiya rozvytku instytutsional'noho seredovyscha v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrayiny. Derzhavne rehulyuvannya protsesiv ekonomichnoho i sotsial'noho rozvytku. 2016. № 4. S. 1-8.

4. Konkurentospromozhnist' ahrarnogo sektora ekonomiky: mekhanizmy derzhavnogo rehulyuvannya: monohrafiya / YU.O. Ul'yanchenko // Kharkiv: Asotsiatsiya doktoriv nauk z derzhavnogo upravlinnya, 2013. – 372 s

5. Irtysheva I.O., Hurina O.V., Rabotin YU.A. Metodichni pidkhody do otsinky efektyvnosti rehional'noyi sotsial'noyi polityky u konteksti

zadovolennya suspil'nykh potreb. Visnyk KHNAU. Seriya: Ekonomichni nauky. 2018r. №2. S.412-422.

6. Ryabukha M.S. Systema stymulyuvannya i motyvatsiya pratsi v menedzhmenti orhanizatsiy / M.S. Ryabukha, V.D. Savchenko // Visnyk KHNAU. 2009. № 14.

7. Kramarenko I.S. Rehional'na struktura investytsiynoho potentsialu : suchasnyy stan ta kontseptual'ni pidkhody / I.S Kramarenko // Visnyk KHNAU im. V.V. Dokuchayeva. Seriya „Ekonomichni nauky” : zb. nauk. pr./ Khark. nats. ahrar. un-t im. V.V. Dokuchayeva. - Kharkiv : KHNAU, 2019. - № 4. T1.- S. 154-164

8. Ryabukha M.S. Vplyv investytsiynoyi diyal'nosti na polipshennya innovatsiynoho klimatu v sil's'komu hospodarstvi / M.S. Ryabukha // Visnyk KHNAU. № 5 / Khark. nats. ahrar. un-t. -Kharkiv. - 2009. S.258-267.

9. Ponomar'ova M.S. Ekolohichnyy menedzhment yak instrument staloho rozvytku / M.S. Ponomar'ova, L.V. Holovan' // Visnyk KHNAU. Seriya “Ekonomichni nauky». - 2013. - № 5. S. 197 - 202. - 230 s.

10. Ponomar'ova, M.S. & Zakharov, I.K. & Ivanenko, V.YE. (2019). Mekhanizm pidvyshchennya konkurentospromozhnosti pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti. Visnyk KHNAU im. V.V. Dokuchayeva. Seriya „Ekonomichni nauky”, (1). Vylucheno z http://visen.knau.kharkov.ua/visn_2019_1.htm

11. Ponomarova, M., Krivosheya, E., Artemenko, A (2020). Motivative stimulation as a component of management in entrepreneurship. Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect. «Baltija Publishing», (2), 221-240. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-38-9>

12. Ulianchenko, O.V., Sheludko, R.M., Ponomarova, M.S., Sheludko, L.V. (2019). Motivation management as the key factor of financial and economic growth of small agribusiness enterprises. Financial and credit activity: problems of theory and practice, (31), 239–248.

Бойко Е.А., Богославская А.В., Павленко Е.П. Региональные аспекты институциональных изменений системы публичного управления ресурсосбережением в аграрном секторе. Работа посвящена исследованию проблемы институциональных изменений системы публичного управления ресурсосбережением в аграрном секторе. Исследованы институциональные ориентиры внедрения изменений в систему публичного управления ресурсосбережением в аграрном секторе. Разработаны концептуальные основы сочетание устойчивого агропроизводства с процессами ресурсосбережения и природоохранной деятельности. Сформированы концептуальные основы новой (адаптивной)

моделі публичного управління екологізації устйчивого агропроизводства на основе ресурсосбереження. Предложено интегральную модель устйчивого агропроизводства на локальном уровне, которая позволяет сочетать кооперацию производителей с их конкуренцией ради получения большей части добавленной стоимости.

Ключевые слова: губличное управления, ресурсосбережение, аграрный сектор, устйчивое агропроизводство, устйчивое развитие, региональное развитие, институциональные изменения.

Boiko Y., Bohoslavskа A., Pavlenko E. Regional aspects of institutional changes in the system of public management of resource saving in the agricultural sector. The work is devoted to the study of the problem of institutional changes in the system of public management of resource conservation in the agricultural sector. The stages of structural market transformations and the stages of Ukraine's transition to sustainable development are identified. The institutional guidelines for the implementation of changes in the system of public management of resource conservation in the agricultural sector are studied. Conceptual bases of combination of sustainable agricultural production with processes of resource saving and nature protection activity are developed. Conceptual bases of a new (adaptive) model of public management of greening of sustainable agricultural production on the basis of resource conservation are formed. An integrated model of sustainable agricultural production at the local level is proposed, which allows to combine the cooperation of producers with their competition in order to obtain most of the value chain. The conceptual bases are systematized and the strategic directions of transition of agricultural production to the model of sustainable development on the basis of resource-saving and nature protection policy are substantiated. It is proved that solving modern economic, social and environmental problems of the domestic agricultural sector requires a comprehensive, mutually agreed at the national and regional levels of strategic approach. This will contribute to the balanced development of the industry and the principles of social justice, environmental security and resource-saving economy.

Key words: Public administration, resource conservation, agricultural sector, sustainable agricultural production, sustainable development, regional development, institutional change.

Стаття надійшла до редакції: 15.09.2020 р.